

Presentació

Religió en l'espai públic*

Daniel Gamper

Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Filosofia
daniel.gamper@uab.cat

Durant el segle xx, gran part de la filosofia va desatendre el món de la fe. Llevat dels professors de filosofia de la religió, l'acadèmia va operar com si Déu no existís, com si l'observança de les creences i les pràctiques relacionades amb el culte diví no fos res més que una expressió de la minoria d'edat de la societat. El materialisme, el positivisme, l'anàlisi del llenguatge, l'utilitarisme, i fins i tot la fenomenologia i l'hermenèutica, no prestaven atenció a les esglésies, a les cuites espirituals dels individus, a l'existència de Déu. Semblava com si aquests afers s'haguessin d'anar dissipant. La religió acabaria sent una flor abandonada entre les pàgines d'un llibre que van llegir els nostres avis: el record esvaït d'un amor juvenil i ingenu.

N'hi ha prou de fer una ullada a les publicacions filosòfiques dels darrers vint anys per comprovar que les coses han canviat. Alguns filòsofs que semblaven ben aliens a tot el que tenia a veure amb la religió han publicat tractats referents a aquesta temàtica, i són nombroses les monografies i les recopilacions d'articles que des de les més variades perspectives tracten de Déu, de l'ànima, i de les comunitats de culte. Els motius d'aquesta reconsideració filosòfica del que podríem anomenar «fet religiós» són diversos i només poden ser resumits si s'assumeix el risc d'una simplificació, que és ben bé el contrari del que se suposa que ha de fer una revista de filosofia com la que el lector comença ara a llegir. De fet, els tres primers articles del present número d'ENRAHONAR discuteixen justament sobre quines són les causes de la revifalla del culte diví, quins són els criteris que hem d'utilitzar per decidir si aquesta suposada revifalla és real o no, com ha de «llegir-se» filosòficament la religió, quines conseqüències té per a la filosofia el qüestionament radical de la tesi de la secularització.

Aquest número d'ENRAHONAR, ara que la revista ja ha superat la mitja centena amb gran vitalitat, estableix un diàleg amb el que es publicà l'any

* Aquest número d'ENRAHONAR ha estat coordinat en el marc del projecte d'investigació subvencionat pel Ministeri d'Economia i Competitivitat *El lugar de la religión en el espacio público democrático: Formas de laicidad* (FFI2009-07433).

1981, que incloïa un recull de les Jornades de Filosofia celebrades al nostre departament, precisament sobre la filosofia de la religió. L'article que obre el present recull el signa Pere Lluís Font, autor ja d'un text en aquell monogràfic d'ara fa més de trenta anys i membre fundador de la revista. El tercer article, firmat per la sociòloga de la religió Maria del Mar Grieria, també s'entén en diàleg amb el que aleshores publicà Joan Estruch: «El mite de la secularització».

Entre aquests dos articles, hi trobem la traducció d'un text recent, fins ara inèdit en català, de Jürgen Habermas sobre les conseqüències polítiques i filosòfiques de la postsecularització. En el mateix àmbit de la filosofia política, cal situar el text següent de Laura Llevadot, que desenvolupa el seu argument a partir dels escrits de Benjamin, Žižek i Derrida. Clou la secció d'articles l'aportació de Joaquín Valdivielso, qui, a partir de la polèmica recent sobre l'assignatura d'educació per a la ciutadania en el context espanyol, es pregunta pel paper de la religió en el debat polític actual.

A l'apartat de ressenyes, el lector hi trobarà comentaris a vuit llibres sobre religió publicats recentment.

Confiam que aquest número d'ENRAHONAR contribuirà a promoure els debats sobre les creences i les pràctiques relacionades amb el culte diví, tant des d'una perspectiva de filosofia de la religió, com de sociologia de la religió i filosofia política, la vitalitat dels quals mereix sens dubte la nostra consideració.